

D. O. M. A.

DISPUTATIO POLITICA IX.

De

B E L L O,

Ejusq; Requisitis.

In Regia Fennorum Academiâ

P R E S I D E

M. MICHAEL E. O. WEXIONIO

Polit. & Hist. Prof. celeberrimo, Phil. Fac.

p. t. Decano spectabili, Praeceptore &

Fautore devoto observantiae zelo

gratèm colendo.

Respondent

JOHANN E. S. WASSENIO W-Goth.

S. R. M. iis Stipendizrio.

Publicè proposita ad diem 14. Novemb.

Anno 1646.

Tacit: 15. annal.

Non ignoravimus magna imperia continentur, sed virorum armis.
rumq; faciendum est certamen.

Vegetius de re milit. lib. 5. c. 1.

Nemo bello latessere, aut facere audet iniuriam ei regno vel
populo, quem expeditum & promptum ad resisten-
dum vindicandumq; cognoscit.

ABOÆ Petrus Wald/ dead. Typogr. 1646.

DISCUSSION OF POLITICAL ECONOMY
BY J. E. B.

Литературна
Академія України

卷之三

ESTADOS UNIDOS DE MEXICO
ESTADOS UNIDOS DE MEXICO
ESTADOS UNIDOS DE MEXICO
ESTADOS UNIDOS DE MEXICO

卷之三

ЛОСОМЕЧАИ С БИЛЬНОІ
БУДІВЛІВІСТЬ ВІДОПРОДУКІВ
ДАДЕ ОСПІВ.

卷之三

• come up to the hill country where the people are scattered
• and you will see the mountain forest

Digitized by srujanika@gmail.com

Quoniam de Personis sive homini- Transfusio
bus ex quibus Resp. constituitur, sive conti-
deg. Rebus quibus illi sustentantur, nec
non legibus & judicijs quibus omnia
diriguntur & pacifice administrantur,
ante hac differuimus: Et omnia ista peri-
culis obnoxia, immo insultaneibus praedicta
tura intelligimus, nisi (secundum Deum) Pr. artie.
Armis defendantur, in quorum tutela milit.
ac praesidio, patria, libertas, cives atq; i- Cic pro
psi reges latentes; Hic etiam de legitima
atq; prudenti omnium istorum per arma
Defensione, & (ut italoquileat) ma- Murez:
nutitione quae BELLO expediri & fi-
eri consuevit non nihil discurremus.

Non equidem noramus Phormi- Peroccu-
onem Philosophum ab Hannibale deri- patio.
sum esse, cum in ejusdem, utpote exerci-
tissimi Ducis ac militis conspectu de
Bello & remilitari, qui tamen ipse nun-
quam miles in acie steterit, copiosè disse-
rere non dubitaret. At magna nostro
judicio, injuria. Ecquid n. verat, quod

minus ingenij acumine præditus, in histo-
rijs mediocriter versatus & experientia
non planè vacuus, et si ipse met sclopetur
vel sarissam non portarit, contravè ho-
stem nūquam direxerit, de causis Bello-
rum, ijsdemq; cordatè incæpiandis, pru-
denter gerendis & tempestivè finiendis
hanc minoricūm iudicio verba fundere
possit, quām aliquis surdas tubarum, A-
rietum & tormentorum strepitu aures o-
culosq; nigrifumo tenebricosos referens?
Experientiam sanè sciencie junctam pre-
valere facendum? Certius tamen & ma-
gis ex fundamento differere scientem quā
solum experitum, nemo prudens nega-
rit. Quod ipsum & Alphonsus con-
firmat, interrogatus libris an armis plus
se debere fatetur respondens; Ex li-
bris arma & armorum jura didic.
Ne igitur nobis vitio vertatur, quod ea
quæ ex prudentissimis politiciis hauiimus,
optimorum historicorum autoritate &
magnorum virorum experientia deliba-
vimus hic afferre, ac de Remilitari, ali-
qua pro modulo strictissime referre non ve-

reamur, uti speramus ita & optamus. Omnia distinctionis gratia ad hæc quinquæ capita breviter revocantes:

1. De Belli Definitione ac divisione.
2. De justis Belli Causis.
3. De prærequisitis & præparatorijs Belli.
4. De Bello legitimè gerendo.
5. De eodem finiendo & pace restituenda.

Dominus Exercituum suo splendore nos irradiet!

Thef. I.

Cap. I.

BELLUM alijs à contrario dici-
tur, quasi minime bellum sive pul-
chrum, quod omnium immanita-
tum & feritatum quædam sit. E-
pitome: Quamvis & à consentane-
is notatio haud absurdè sumi queat,
cum bellissima sit ratio justis armis se su-
osque defendendi. Alijs à belluâ, quoam
ut hominum, verè hominum, est
candidam atque dulcissimam pacem

vvare-
mund, ab
Erenb. Me-
ditament:
pro fœderis
c. 2. n. 55.

colere, & hominis est homini con-
sultum velle quod & ipse homo sit;
ita belluarum & ferarum videtur pro-
prium, truces ad invicem exercere
inimicitias, atq; in mutuum fævi-
re exitium. Alijs a. a Græco Be-
los, quod celum sive cuiuscunq; ge-
neris arma significat, deducitur.
Eodemq; sensu tæpè etiam *militia*.

V. Greg. Arc (quam itidem vocem alii à malo, alii à multitu-
mirab.lib. dine, à molitie alii, alii à mille trahunt.)
sg. de Milit. *prælium, arma, usurpantur.* Hebræis bel-
lum Milchamah à Lacham comedere ac devorare
dicitur, unde & Sp. S. gladio os tribuit, & qui gla-
dio consumuntur, in ore gladii perire affert.

2. Non intelligimus hic quod-
vis *Bellum* scilicet neq; 1. *Dissensio-*
nem naturalem, cum bruta animalia alia-
væ res physicae antipathia quædam se in vi-
cem persequuntur. Sicut inter feles
& mures, Crocodylū & Ichneumo-
na, araneos & muscas, aquam & i-
gnem & similia bellum esse dicitur.
2. Neq; *Metaphoricum bellum,* quale
illud *grammaticale appellatum,* ubi
voices

voceſ diuersaſ orationis partes ſpe-
ſtanteſ ingenioſe diſtinguuntur, &
defectiva ab integris, heteroclita ab
orthoclitis acute diſcriminantur.

3. Neq; bellum ſpirituale, quale inter
Iehovam & Diabolum, D̄eum &
Mammona, Antiquum Draconem
& ſemen mulieris, pios & impios, ſpiri-
tum & carnem. unde tritum illud
Poëta.

Nunquam bella piis, nunquam diſcrimina de-
ſunt.

Et cum quo certet mens pia ſemper ha-
bet.

3. Sed Bellum hic nobis eſt publi- Casper Fa.
corum armorum iuſta contentio, prout cius Axi.
breviter & nervofe Facius deſcribit. om: bell:
vel pugna duorum exercituum rite priu-
indicta, juxta Bocerum. Paulō pleniūs
Althus: Bellum eſt actio hoſtilis ad injuri- Althus: Pe.
am propulsandam vel vindicandam, & lit: cap. 35.
Magistratu confilio, vi armisq; contra ho-
ſtes, pacis retinendae vel conſequendae gra-
tiā legitime ſucepta & administrata.

4. Actio dicitur; quanquam n.
ab actionib; in bello nonnunquam

temperetur, & armorum feriae seu
inducie interserantur, propter actio-
nes tamen suscipitur, quod ex diffi-
cationum clausulis est manifestum.

Hostilis præterea nominatur, ut publi-
ca arma quæ in veros hostes dirigi so-

Casp. Facis sent i[n]nuantur. **N**eque enim cum con-
Axiom. civibus neque cum latronibus verum est
bellum; illud motus civilis, conjuratio,
& seditio; hoc malignorum justa
persequutio est.

S. Additur in definitione *causa*
externè impellens: ad injuriam scilicet
avertendam vel vindicandam. Tum
demum enim recte suscipitur bel-
lum, quando in pace tutò vivere non da-
etur. Exprimitur & causa efficiens

principalis proxima, nimirum
Magistratus, isq[ue]; summus, q[ui] tan-
tummodo bellum indicere & legi-
timè gerere potest, veluti supra pro-

Reink. de regim: sec: havimus. **N**eque rixa, pugna, inimici-
lib. 2. cl. 3. tie, duella & congressus privatorum bel-
li, i. e. g. in nomine jure inserventur. Augemus
porro

porro definitionem voce Consilij,
quod consilio non minius quam viribus.
& quidem in bello maximè, res ma-
gna gerantur.

6. Subjungitur tandem Finis,
videlicet pacis conservanda aut recupe-
randæ gratiâ. Pacem quippe voluntas contra Ter-
optat, li et bellum cogat necessitas. Un-
de & id ipsum rem bonam & Chri-
stianis non illicitam esse conclu-
dimus: maximè cum I. Ab ipso
DEO bellum mandatum. 2. Ad belligerandum
informationes datae. 3. Milites à Joh. Bapt. &
Salvatore ipse non stationem deserere iussi legan-
tur. 4. Magistratus officium sit gladium, non
frustrà sed ad vindictam gerere, ut igitur suos pu-
nire potest ita etiam defendere tenetur. 5.. Legi-
timaq; defensio iure naturali, & civili & divino
permissa sic. 6. Et deniq; præpostera sit dilec-
tio ita alios amare ut te ipsum odio habeas vel ad
minimum negligas. Quin & sanguinem quoddam
odium datur, quale David adversus DEI osores
profectus. Proinde quamvis Pace ni-
hil optabilius, si justa & honesta nihil
habens insidiarum; turpi tamen
gloriosum bellum est anteferendum; i-
mò utiliter & feliciter in hoc com-

mutari potest soletq;. Ideò autem
bellum gerimus, ut tandem tutò in pace
vivamus.

7. Vox legitimè injusta & ille-
gitima bella excludit, quæ vel absq;
justâ & legitimâ causâ suscipiuntur;
vel utut legitimè inchoata, injuste
tamen geruntur & continuantur.
Sunt enim ut Pacis, ita & bel-
li jura. Et non minùs justè quam for-
titè ferrum stringere oportet. Atq; ita
strictim Definitionis enucleationem vidimus,
Nunc obiter etiam præcipuas divisiones deliba-
bimus.

8. Bellum 1. respectu finalis
causæ aliud Defensivum est, aliud
Vindicativum seu Offensivum:
Quæ causæ paulò inferiùs pleniùs
declarabuntur. 2. Ratione Subjecti
loci; aliud Longinqvum & Re-
motum, cum hoste procul distito,
quale nobis cum Hispano; aliud Vi-
cinum, quod funestius, periculosi-
us majoribusq; damnis obnoxium
esse

esse solet. quale olim & nuper cū Di-
nū, &c. Quæ optima est sopia esse maximoperē
lētamur. 3. Prōpter Objectum, aliud
peculiare seu proprium, uni soli
cum suo hoste; Aliud Commune,
ubi plurium confederatorum cau-
sa agitur. Ettum communem cau-
sam, periculum sociosq; sine turpissimæ
perfidia nota deserere non licet. 4. Quā
tempus; Bellum aliud nterruptū,
quando interjectis inducijs vires re-
cuperari, & de firma pace comma-
diū transfigi poterit. Sic inter Nos
& Polon. Anno 1623, 1624 & 1625,
dein 1629. Sexennalibus & nunc 26.
annorum inducijs bellum, quod oī in
perpetuum quiescat! interruptum fuit: ar-
liud Continuum; ut Septennale
illud inter Svec. & Danos ab anno
1563 ad annum 1570. Et nunc Sveco-Ger-
manicum per annum iam decimum septimum
flagrans continuat: eui ter. opt. max. tandem
felicissimi terminum figat, & obicem ponat. 5.
Ita demum adhuc ratione Subjecti &

Nic. Machi
de art. milia

lement.

lib. 7.
pag. 271.

lementi & mediorum. Bellum aliud
terrestre, aliud Navale.

Claud. Eli-
an Tactica
cap. 2.

Boter. polit.
illust. l. 10.
cap. 8.

9. *Terrestre bellum dicitur eorum qui terrâ præliantur; Navale eorum qui in mari aut fluminibus classe concurrunt.* Utrum verò marina potentia præstet, an terrestris? apud Boterum disputatum videsis. Qui tandem, non obstante vulgato; mari, dominatum continentem, eundem quoq; in ari- do atq; continenti facile occupare, concludit; Marinam scilicet po- tentiam terrestri ope haud quaqua- carere posse; Hanc verò illam ita absolutè non requirere. Quid Terra populum, arma, apparatusq; sup- peditet. idq; exemplis nō paucis confirmat. Quamvis non desit quod regeri possit, omnia scilicet ista beneficio navigationum & commer- ciorum facile haberi, teste experientia apud Bel- gas. Ubi terra sufficientem annonam propor- tione factâ ad incolarum numerum neutquam sup- peditat; Non trabes, non malos, non asseres, non picem, non canabim ac linum tot tantisque navibus extruendis ac expediundis. Ibi nulli fodine, aurum, argentum, æs, ferrum, non sal- na salam, non viuis vinum præbent, quis tamen

omnis

omnis nullibi in maiori copia veneunt, distre-
hunc. Quæ cessante potentia navalium omnia
essent desituta. Verissimum tamen il-
lud Cosmi Medices; Non haben-
dum esse potentem qui terrestri potentiae
navalem conjunctam non habeat. De
quâ utrâq; patriæ merito gratu-
lamus.

io. Hucusq; de primo disquisi- Cap. 2.
tionis membro; Nunc ad secundū
justas videlicet belli causas. Per causas
hic nos non intelligere efficientem
per se patet; sive primam & Univer-
salēm ipsum DEUM, cuius nutu o-
mnia geruntur: Sive secundam &
propinquam, S. R. Majestatem, cuius
esse bella indicere ac suo nomine
gerere supra conclusum: Sed cau-
sus impulsivæ propter quas bellum geri-
tur. Ubi rursus hoc loco non tam
de causa belli Theologica, ipso peccato,
quo lacessitus Omnipotens belli oneribus
populos castigat: quam Politica, quæ
Reges ac Principes ad justa movendū

arma merito impellunt; Quia ius
belli fundamentum recte appellatur.
Ideoq; etiam ante omnia, bella me-
ditanti, diligentissimè pensitanda
venit. Non n. in ejusdem est semper
potestate, bellum sumere & finire. Neg-
equaliter gloriari potest induens ac po-
mens loricam. justas igitur bellorum
causas & manifestas primum dispicie-
mus.

II. Omnis justa belli causa vel ad
Defensionem vel Vindictam revocari
potest. Defensione justâ atq; necessa-
riâ nullam majorem nec graviorem belli
causam excoxitati vel haberi posse
patet. Quod vim vi repellere omnes
leges omniaq; jura finant. Imo
Cles. Offic. qui non defendit dum potest, tam est ini-
vitio ac si parentes atq; patriam deseru-
isset.

12. Est v. Defensio praesertim Re-
ligionis, regionis, personarum & bonorum.
Quamvis n. religio, utpote spiritus le bonum tem-
poralibus armis protegi nequeat, liberum tamen
eiusdem exercitium & cultus à vi externa & impe-
dientium insultibus externis etiam armis recte ac
licité

Uite defendi potest. Justa igitur fui, quoniam necessaria omnium horum Defensio per fortissimum ac gloriosem. P. p. em CAROLUM postea Regem ejus nominis 9. & ordines regni Suec: anno 1598. ad famosum pontem Ostrogoth. Lincopensem Stangebro. titut. n. ipse Rex Sigismundus Regis atq; laudatissimo stemmate prognatus, omnibus insuper Rege ac Principe dignis virtutibus summaq; moderatione cumulatus fuerit: Quid tamen Iesuiticæ ranæ affiduâ coaxatione interpellantes in animo habuerint, in ipsa mox Regis coronatione, imò antè mala ista spina nimis matrè manifestavit. Instructus autem Exercitus exoticus h̄ic justam defensionem extorserat; Atq; hinc procellaista erupit, quæ regna isthæc aliquandiu quassaverat. Quam nunc plane deservisse fecut optamus ita & speramus, loq; confidentius, quod etiam modernus Poloniæ Rex potentiss. Vladislau pacificas cogitationes suas, cum a-

Conf. R. D.
Paulin. His
er&c. L. 1. c. 73

hiastum jam pridem in literis GER
STAVO M. feliciss. recordationis Varsa.
viâ datis 18. Novemb. 1632. quibus ad
paterni funeris deductionem, pro-
priamq; coronationem invitaverat,
satis detexerit atq; intimaverit, hisce
verbis concludens.

Quin S. V ex hoc primo affectus nostri
argumento cohibeat nos cupere cōpositis ex di-
gitate utriusq; armorum nostrorum causis, ex-
peditiū deinceps iura sanguinis colere, rati idem
cordi esse foreq; S. V. ob eum sanguinis nexum,
qui fortunam & dignitatem amborum ita conne-
ctit, ut nihil alterutri adversum, nihilq; inglori-
um accidere possit, quin ad utruisq; pariter per-
cineat. Quod reliquum est S. V. prosperam &
diuturnam valetudinem a DEO precamur.

13. *Re ionis quoq; defensio justissi-
mam aduersus invadentem bello
causam præbet / adeò ut et si quis bel-
lum antea promeritus sit: justè tamen
sui suorumq; defensionem susci-
pe dicatur) ita priùs debito cum e-
logio nominatus R. CAROLUS 9.
contra vicinos alios præter spem &
expectationem irruentes, quamvis
Moscoviticis atq; Polonico Bello impli-
citus*

citus, regni finium defensionem &
tiam ab illâ parte, quantum præsentis
tunc rerum status eulterat, anno 1611.
suscipere cogebatur.

14. Nec solum nos ipsos, verum
etiam vicinos, socios ac confederatos
justè defendimus¹. Ut vel in hæc
parte justissimum sit bellum quod immor-
alis memoriae Rex GUSTAVUS MAGNUS
1630. aggressus & adhuc dum conti-
nuatur. Quin & defensionis justitia
non modò ad præsentem, quæ infer-
tur, sed quoq; ad ingruentem vitam,
quæ inferri timetur, pertinet. dum-
modò non suspicio tantum, sed & Besold. de
signa concurrant, quæ merito ri-
morem incutere possint. Itacum
gloriosiss. R. Gustavus pro plus quam hu-
manâ, quâ polluit, prudentiâ animadver-
serat atq; prospexerat Regni proprii pericu- Petrus Ba-
lum, quid expestandum occupatis à Cæsarianis prista Bur-
portibus, qui ad mare Balticum spectant, arma- gus Genu-
ti iam naves, instrui classes, neq; quietem in Me- ensis com-
gapoleos, aut Pomeraniae otis naçutum Volle- mentar. de
Steinum, bellicosum hominem, ocii, pacis oso. Bello Sve-
rem; nihil vicinitate potensis hostis periculosius n. c. l. i. n. s.
sc. Unum restare Cæsari, si non apertum, saltēm

Reink. de
regim. see.

art. iureq;
belli.

suspectum hōrem hunc invictissimū Regem
Svec. expectaretq; brevi Stockholmie in suā regia
bellum, nisi ultrò ipse parantibus hostibus infer-
ret: Et de inimicitia Cæsaris Regi minime dubi-
tandum, debere iam esse expertum in Borussiā i-
psius hostilia arma, non fuisse hactentis reconci-
liatos animos, durare igitur hostilitatem adhuc,
ut verbis potius Baptiste Burgi Histo-
rici Pontificij hīc utar. Quis igitur
ob tale minitans periculum, defensi-
vum etiam bellum vocari posse, aut

Luit C. qui justum esse ambigat. Ad stipulan-
b9 ih. caus. te etiam Romano jure: Melius es ē
in integ. re- sit, non cū occurrere in tempore quām post
concess. vulneratā causam remedium quæ-
rere. Namq; alijs scđ clypeum post vulnera su-
mi inquit Poëta.

15. Personarum quoq; bonorum &
jurium defensio justi ac defensivi belli
ansam porrigere solet, prout ex
recentioribus hoc nostro seculo &
antiquioribus Bellis vicinorum pa-
lam est, neq; hic attinet uberiū re-
petere. Atq; hæc de priori justissimā
Bellorum causa, Defensione: Nunc
etiam de Vindicta, quæ justam offen-
sivo Bello causam subministrat.

16. Vindicta hic est offensio justa
qua*e* instituitur vel ad res per vim ereptas
recuperandum, vel illatas enormes inju-
rias vindicandum. Complures igi-
tur buc etiam referri possunt spe-
cies. 1. Personarum & rerum repeti- Gen. c 17.
tio; Sic Abrahama quinq;
Reges: Da- v. 14. &
vid Amalechitas Ziclag deprædan- seq.
tes, bello adortus est. Sic Rex Svec. 1. Sam. 30
Attilus contumelijs affectus, insidijs peti- v. 9. &
tus, immenso thesauro & thori consorte seqq.
spoliatus, justa in Danos arma fumpserat. Joh. Mag.
Neq; nupera etiā exempla vindicta Hist. lib. 25
ob res ablatas defuncti cap. 31.

17. Illatæ injuriæ vindicatio, 2. ius
stam justi belli offensivi causam
suppeditat. Unde etiam ex hoc
puncto elucescit justitia armorum Sve-
ciorum adversus imperatorem Ro-
man: quibus injuriæ Gustavo M.
in Boruſſiâ, consanguineis &
fœderatis ejusdem in Germania
illatae vindicantur. 3. Specialitè
Legatorum violatio sufficientem bello

z. S. c. 10 causam dare solet; quod vel exemplo
R. Davidis perspicuum est. Ita quod
GUSTAVI M. non modò tabellarius
violatus, in carcerem conjectus, li-
teræ interceptæ & aperte: verum
etiam Gestrositate insignis, prudentia
v. eruditio & eloquentia incomparabi-
lis Legatus Dn. STENO Bielfe/ Lube-
cæ 1639. indignissime habitus, & ut
Regis sui causam ageret veniens nō
admissus, ne dum auditus, imò Solo
Germanico mox facillere jussus; so-
lùm justo bello sufficientem cau-
sam præbere potuisse.

18. Huc etiam 4. Pottorum vi-
latio referri solet, quam justum bellum of-
fensivum causam habuisse & nuper &
olim constat. Eam quoq; ab hac
parte bellum nostro seculo cum Ma-
Pet. Pet. Ups. fco gestum agnovit. Cum nimirum pro-
Chrō. Mo- missa recompensatio propter opem adversus Po-
scovit lib. lonos maseule præstitam interverteretur, ean-
z. p. 243. dem armis, bellum administrante insigni
Paulin. Hist Heröe Comite Jacobo De La
Arch. lib. 1. Guardie, Marsko Regni &c. for-
e. 75. p. 379.

tissimè simulac justissimè afferere
S.R.M. tas cogebatur.

19. Solet deniq; s. legitima offensivi
belli causa censeris, si innoxius per aticis ius
regionem vel ditionem transitus de-
natur; quod etiam n. sacris & propheta-
nis Historijs de facili potest confir-
mari. Ita & nostri Gothi, inveniente Joh. Magni,
in Rugiam & vicina loca sedis effundentes, neq;
quietam eohabitationem, nec tutum transitum
impertrare potuerunt, quod verbis & precibus ne-
quibant, ferro & armis ob; invauerunt. Atq; ita pe-
derentim magnam Europæ partem subiugârunt.
Joh. Mag.
lib. 6. c. 3.

Quomodo etiam olim Israëlite popu-
los à suis finibus se prohibentes supplantar
yunt ac devicerunt. Non ab similiis *segg.*
huic est Belli causa, si alimenta legiti-
mè oblato precio, denegentur. *Num. 21.*
Quippe qui alimenta denegat, ne-
care videtur.

20. 6. Iusta itidem offensionis & vin-
dicatæ arma adversus eos sumuntur, qui
judicio se submittere nolunt, sed contu-
maciter recalcitrant; Nec aliter
quam vi & armis in ordinem redigi
possunt. Tantoq; magis si subditi

ipſi aduersus legitimum Magistratum
Reg.c.32. armati insurgant. Sic David ad-
uersus Sebam, populum ad defe-
ctionē sollicitantem, justissima ar-
ma sumpsit, Et R. Gustavus I. ad-
uersus Dalekertos cum Nobili suo Di-
leſunctaren/ pſeudo Sturao tumultuan-
tes jure compescuit. Et aduersus Smo-
landum iſum animosum magis quam virtuosum,
Nicolaum Daſſe/gentis ſuꝝ opprobrium, (qua-
quam iniqꝫum forer alienam luere culpat) me-
ritō vindicativa arma expedierat, Sed bella
eiusmodi à parte ſubdit orum, non bel-
la ſed ſeditiones nominandæ.

Befold. de 21. Nec defunt plures justi belli
arte iureq; cauſe, puta 7:mo, ſi abſq; ſufficienti cauſa
belli.c.5.
n. 6. à noſtriſ commodiſ prohibeamur, nimirū,
commercijs, agro, mari, portubus, præ-
fertim ubi de danno cavetur. Quod
bellum etiam juſ naturæ excusat; in
navigationibus enim & communicationi-
bus ac ſimilibus commoditatibus, alterne
humanitatis nexua eſt fortiffimus. Atq;
hi præcipui ſunt fontes & cauſe bel-
lorum manifeſtæ, quò alii omnes
haud incommode reduci poſſant.

22. Antequam ad occultos bellorum fomites digrediamur, aliqua breviter de prioribus & manifestis causis summatim a notabimus. 1. Rem vel injuriam propter quam ad arma concurrendum non debere esse levem. Extrema enim hujusmodi gravissima & periculosisssima remedia, non nisi gravissimis & desperatis morbis adhibenda. Imprudenter proinde Carolus Burgundus bellum Helvetiis, ut ut amplas conditiohes offerentibus, moverat, saltem quodd currus pellibus onustus mercatori ademptus esset. Sed fortissimus alias Dux in bello victus misere periit.

Ita Belli Peloponnesiaci toti Gracie fūn
nesti principium ex tribus meretribus erupit. Et Nobilis quidam, Alsatus 1467. Wegen sechs plappart bellum denunciavit ac intulit. 2. Causæ antiquæ arcessendæ non sunt. Alias enim nullus futurus esset litium finis, nec nullus in sua possessione securus. 3. Causas belli utrinque posse esse justas, altero bellum legitimè inferente, altero licite sese defendantे. 4. Satisfactionem semper prius pacifice urgen-

Besold. cit.
dissert. c. 5.

n. 5.

Conf. Jud.,
cap. II.

dam; Neq; pax aqua aspernanda,
quamvis certissima victorij spes
præstò siet. Bellum namq; et si u-
num ditaverit; mille tamen depau-
perat, victoribus & vicitis sè pernicio-
sum. 5. Non negligendz præsertim per
arbitros compositiones, ut nouæ contro-
versæ undecunq; subortæ commodissime
sopiantur: Qualem etiam transactio-
Steinensis inter Svec. & Daniæ Re-
gna requirit: Sed non sine maxi-
mo utriusq; regni malo bishocse.
Besold. dict.
differt. c. p.
n. ult. culo intermissa est. Similia exem-
pla Liberorum magnatum per Arbitros
lites terminantium vide apud Bes.

23. Occultæ bellorum causæ, minu-
habentes justitiæ, sunt i. Dominandi
libido, quæ multos bellorum astus olim in
nostra dulcissima patria accedit: ma-
xime dum electivum fuerat impe-
rium, teste passim Historiæ. Ex qua
eadem causa Maximilianus Austriacus
Sigismundo III. de Corona Polo-
niæ bellum movit A. 1587. sed irrito
conatu. Quin & in imperio Rom. Germanico

antiquitatis usitatum, ut si dñe sint imperii Roma. Munster.
ni competitores, armis negocium ad Francofur. Cosmogra.
num decideretur. 2. Huic affinis Ambitio; lib. 3.

quæ Pompeium & Iulium. Cæsarē contra se invicem armaverat. 3. Nocen.
di crudelitas: quæ multa prisca tempora
poribus inter Aquilonares hosce
populos, Cuzetes, Ruthenos, Fennos,
Svecos atrocia bella procreavit. 4.
Avaxitia, quæ Mircum Crassum in. Florus lib.
Parthos, sed infelici sidere, excitavit. 3: cap. ii.
Aliæq; hisce similes, quæ omnes
merito culpantur ac reiciuntur:
ut cunq; honesti ut plurimum præ.
textus & colores concilientur. Nullum
quippe bellum, quantutavis insinuum ac in.
justum fuerit, in historiis recensetur, cui causam
plausibilem aut aliquem iustitiae titulum humana
industria non adinvenerit. Sed omniscius haud
derideret.

24. Hactenus de Bellorum Causis; Nunc
prærequisita & præparatoria paucis perpendamus.
Et cum primùm belli aliquis fômes. Cap. 3.
& justa causa emicare seq; obtrude.
re videtur; Deus Omnipotens ante o.
mnia invocandus, ut hoc tantum malum
benigne avertat. Nec minus suppli.

citer rogandus, ut mentes illuminet,
ne falsam & vanam pro vera belli
causa apprehendant. Tum pruden-
tissimè expenderendum; an classicum ca-
nere, an commotos fluctus amicabiliter
componere consultiùs fuerit? Bel-
li quippe alea dubia & incerti eventus.
Bellaq; minùs necessaria infaustos
eventus fortiri solent. Consiliarij
proinde Regum & Principum ad ea-
dem svadendum nimis faciles esse
caveant. Quo nomine & Senatores
Regn. Svec. à Baptista Burgo pulchrè
notantur, discursum eisdem per o-
mnia haud contemnendum tribu-
ente.

P. Bapt.
Burg. de
Bell. Svec.
lib. 1. n. 1.

25. Quanquam auctem suffici-
ens & satis ardua bello causa suppete-
re, imò urgere deprehendatur; Q
Deut. c. mnia tamen consilio priùs quam armis
20. v. 10. experiri convenit. Verbis quām vi-
& segg. ribus hostis priùs tentandus, sum-
maq; opa danda, ut honestā pacifi-
catione, & amicabili tractatu omne
litium

litium, dissensionum atq; emula-
tionum semen, in herba, quod dici-
tur, adulescente suffocetur. Quod
itidem Clementissimum nostrum Magi-
stratum semper studiose obseruasse, Tra-
ditiones, literæ & scripta toti mundo ve-
ritatis amanti manifestarunt. Nec caru-
it hoc felici semp successu, prout in
finib; Scaniae anno 1624. Et in Borussia
anno 1635, non sine gaudio intelle-
ximus configisse.

26. Intereà dum hæc agitantur,
vel maturius aduersus ingruentia
Bella fœderibus sese præmunire haud in-
consultum fuerit. Nullum quippe,
Bodino teste, tuenda salutis aduersus ho-
stium impetus ferè majus preceptum, quā
aut potentissimum esse, aut cum potentif-
simis societatem & amicitiam coire.
Quantumq; Gallia per Helvetiorum
fœdus creverit, ex Historijs & expe-
rientia constat. Nec parum nobis
hise & tempestatibus eorundem Gal-
lorum, Belgarum, aliorumq; Regum
& Prin-

& Principum confederationes com-
modarunt: Nostraq; vicissim ami-
citia summo eisdem emolumento

Lepasfeldt. fuerat. Notetur tamen ad parentiorum auxilis
Capitaine, confugere, semper cum periculo coniunctum.
Remarq de fuisse: Ne videlicet iam Defensor, postea oppres-
la secedat for evadat; & Dominus solummodo mutetur. Si
Guerre de, cut Iul; Cæs, puiss. Ario visto, Helvetios subi-
Cesar. 1 cit, &c.

27. Quod si verò hisce omnib;
modis ac medijs bellum nullatenus
declinari queat: Non minus piè susci-
piendum quam avertendum. Russum-
q; Deus Opt. Max: sedulò orandus, ut
causam belli meritoriam, peccatum igno-
scat, omniaq; ad felicem exitum,
juxta divinum suum beneplacitum
clementissimè deducat. Ita pi; Is-
raelorum Reges, Assa, Iosaphat & alij bel-
la inchoarunt. Sic David nunquam
nisi in occato divino auxilio, Deoq; in con-
silium adhibito, bellum moverat. Idem
etiam de Gustavo M. affirmare pos-
sumus. Cujus paterna vestigia vel
hac etiam in parte Sereniss: CHRISTI-
NA AUGUSTA, Reginanostra clementiss:

incre-

ineribili & felicissimo cum suc-
cessu calcat.

28. Hic tandem omni conatu
ad externam mediis properandum, quæ
magna prudentia procuranda ma-
turisq; consilijs dirigenda: Vis enim
consilij expers mole ruin suæ. Dirigu-
tut a. ista in apparatum bellicum,
hec septem potissimum flagitante.

1. viros, 2. annonam, 3. pecuniam, 4. Cobi Nie.
arma, 5. instrumenta, 6. signa, 7. Ex- Macchia-
ercitationem, quibus prædictis suffi- veldi et.
ciens ad bellicas actiones instituen- militib. 7.
das præparatio absolvitur. Non est Fedus exi-
autem minor laus imperatoria in appa- gni bellis.
rando, quam utendo exereitu.

29. Viri militares ex indigenis po-
tius legantur, quam magno ab exteris, ut
cum Lipsio loqui liceat, emantur:
Quod istos pro parentibus, pro fra-
tribus, pro uxoribus liberisq; & co-
gnatis; pro patria, pro Rege suo &
grege, aris & focis fortius pugnatu-
ros, citiusq; in fide mansuros dubi-
um es

ut esse non possit. Ut vitia nunc
voluntariorum istorum taceamus,

Macchiar. quæ apud Nic. Macchiavell. Lips.
de arte mil. Besold. &c. alias ignorantis legere
L. I. p. m. 26. licet. Hinc etiam Vegetio testetur.

Bes. de arte 2. c. i. de re militar: *legiones ab elegen-*
tioneq; bellī do dicuntur; quoniam aptiores po-
seqq. tiūs mature exerceendi feligantur.

qui m ad sonitum Tympani ex face
plebis bello sēpē ineptissimi con-

Vid. Sebast. *currentes recipiantur.* Hoc v. ut pri-
Franck. in multis temporibus Maximilianus I. in Germania
der pābst. circiter ann. 1483. invaluisse perhibetur; ita ad
vīd Bey: nostra usq; tempora intra patriz pomeria insver-
ser. Chro: tum novimus. Et paucissimos etiamnum hoc
vid.

mōdo convolare volentes hic reperi, est cur gau-
deamus: cum id bene constitutæ reip. indi-
cium siet, sicubi ociosorum raritas de-
prehendatur: quin omnes quod u-
tiliter domi agant inveniunt, hone-
stisq; laboribus occupantur.

De art. mil. 30. Non sola igitur *Helvetia*,
lib. I. p. 26. quod Macchiavellus afferit, nec sola

Traite de la Guer: Anglia, quod le parfait Capitaine af-
firmat, inter omnes nostri temporis
chap. I. status, militem ex indigenis pro ar-
bitrio

bistro sumit. Verum Svecia hoc eadem jure etiam antiquitus usahodieq; usitatur: ut homines militares non subitaneo studio & obiter arma tractantes inventiat; sed more Lacedemoniorum, operum bellicorum artifices in promptu habeant. Haud ignara; Nihil negat firmius, negat felicius, negat laudabilius esse rep. in qua abundant milites eruditi, ut Vegetius loquitur.

31. Nec adeò difficulter ejusmodi indigenarum & lectorum militum copia haberri potest; cum i. Nobiles omnes Equitum paratorum loco sint: imò pro numero & redditibus prædiorum, unus sèpè complures expendere, suisq; sumptib; ad regni fines, borealis ad limites Australes educere tenetur. Pro singulis 400. marcis (nunc 500. tis) quas ex prædiis rusticorum habent, equum & virum optimè armatum & ad pugnam instructum præstare. Atq; ita in Vasallorum multitudine regis potentia consistit. 2. Agricoltis etiam plebeis prædia sua, instructo equite & armato sessore ab eneribus ordinarijs liberare

Flav. Veget
de re milit.
lib. 1.c. 13.

Cap. II.
Bong. 23.
L. L.

Ross-
tienst; or-
dinaria
p. 1. & priv.
ordin. e-
quest. p. 34.
cum aug-
ment. priv.
1622. p. 3.

Cit. cap. II.
Bong. 23.
cum seqq:

Elect. equit berare integrum est. Unde equitum
rom. vid.
apud Mac. numerus in immensum crescere po-
chiav.lib. i. verit. Et 3. Quoties regni necessi-
in fine de tas postulat, ex rusticis decimum aut
art. milit, 20. quemq; Pedites; Ex civitatibus,
municipijs & maris accolis Nautas con-
scribere licet. Exterorum tamen ac mercena-
riorum operam, in gravioribus praesertim bellis
& maioribus periculis, si modis sunt ex natione
faventi & fideli, non inutiliter subinde adhiberi
haud negamus.

32. *Quales v. quâ patriam, quâ*
Veg. l. i. c. 2., corporis, quâ animi dotes potissimum
3, 4, 5, 6, & 7. Macch. l. i. assumendi, vid. Vegetum de re milit.
Sch. l. 6. c. 12 Macchiavell: de arte milie. Schonb. polit.
Facij axiom. bell: 56. Besold. de arte ju-
regi belli & alios. Nobis certum est,
post Fennos, Gothos & Svecos sub hac
zona palmam obtainere Germanos,
Belgas, Gallos & Scotos. Poloni equita-
tū præstant; Moscovitæ in munitio-
nibus acriores sunt. Atque in
Sveco-Germanico hoc bello exercitum tatis in-
structum, non tam ferro succubuisse, quam ocelo-
eui forte gens ista impar, consumptum evanuisse
audivimus. Corporis a. mole virtutem in
animis habitantem non adeò indigere
credi-

credimus. Utilius fertes milites esse quam V. e. l. i. c. 6
grandes, ait Vegetius. In coniunctis
rijs tamen militem legontibus non
exigua requiritur prudenter & fides,
ut sanos, vegetes & animosos deligant;
atatisq; rationem habent & juniorer Facies de
potius quam seniores sumant. Haec b. II. 20.
rum quippe vires decrescent; illorum
augentur. Et hoc est, inquit Vegetius
in quo locum reip: salutis vertitur, ut ty-
rones non tantum corporibus, sed etiam
animis praestantissimi deligantur. Vires
regni & (Romati ait ille) Gothico- V. e. l. i. c. 7
Svecici nominis fundamētū in prima de- milit. l. i. c. 7
lectus ex annī signe consistunt. Nec un- dicitur
quā exercitus profectū tempore belli, cuius
in probandis tyronibus claudicārit electio.
A magnis ergo viris, magna diligen-
tiā idoneos eligi coaguntur juniorer.

33. Summi quidem hāc in gre-
garijs, uti dictum, opus est perspica-
ciā; Ast in Duce præficiendo lon-
gè adhuc sublimiore, quippe in mi-
lite unius fors est, in imperatore univer-

Faciens ex exercitu, ait Fasius. Formidabiliorerumq;
om. bellic. esse exercitum servorum duce Leonem,
83. ex Tacit. Iu. Hist. quam leonum duce cervo, eleganter.
Chabriam dixisse Plutarch. refert.
Cum igitur universus exercitus in-
superantes seu officiosos, & obedientes
seu vulgares & gregarios dispescatur:
inter illos v. caput sit supremum.

Artie. 19. 20 Dux bellii; de eodem etiam Solli-
& seqq: iur. milit. Svec. citi erimus. An v. principem seu Re-
gem ipsum Bello interesse, anne per rivo-
rium belligerare consultius? Antiqua
est quæstio: ubi Sexcentis rationibus
& argumentis in utramq; partem pro-
lixè disputari posse. Ioan. Boter. au-
thor judiciosus asserit. Nec pauca
utrinq; le parfait capitaine chapit. 22.
Du. Traite De La Guerre adducit. Nos
breviter sic decidimus. Princeps aut
ipse ad bellum natu, sufficientibus & ne-
cessarijs ad victorijs obtinendam dotibus
instrutus est; & cum maxime si per-
jui absentiam res in discrimen adducatur,
quippe ut Poëta canit.

Urgenc presentis Turni.

Ipsum in majoribus praelijs, ubi de summa
verum agitur, in acie adesse, expedire sta-
mimus. Si uero Belli Duces se fortiores
& feliciores in promptu habeat, eorum in-
dustriæ & operæ potius utendum pueramus.
Ne ejusdem praesentia plus impe- Conf. Rev.
diat, quam expeditat. Ut cuncti Mace- D. Jon.
dones contra illyrios pugnatur, Regis suetiam. VVex. disp.
num infantis praesentiam non parum ad victor- Polit. 13.
iam momentu adferre crediderint. Unde ta- tb. 40.
men generalis regula tuto non ex- Ex Fecium
truitur. Dum & Regem Davidem Axiom.
Philistæos: Iustinianum Vandalos &
Persas, Carolum o. Gallia Regem Anglos,
Ericum Balbum Tavastos: Carolum
& Gustavum II. Ruthenos: Et Serenissimam Reginam CHRISTINAM
AUGUSTAM, non minus gloriose
per Delegatos hostes repressisse atq;
viciisse: quam majores eosdem ma-
nu suâ fortiter subegisse noverimus.

34. Utrum autem Dux belli ge-
neralissimus apud nos indigena vel
peregrinus esse debeat? Frustra C. 4. art.
quæsi videtur, cum illis. fundamen- 4. Rom. 2.
D. A. L.

I. Ric. 80.
Iur. milit.
Duc. adde
Priv. Nob.

tales, & ius pub. patriam semper de-
cernant atq; indigitent, utpote Re-
gni Marschum ejusve vicarium Gene-
ralem Campi-Marescallum sive Duce,
Regni Senatores, & consequenter, non exteros.
Quod etiam experientia longo usu
confirmat. Nec rationes defun-
quod exerci longe majoris sumptus & pe-
riculo alantur. Neq; ulla, jam per Dei
gratiam urget necessitas, cum alijs po-
tius regnis & rebus pub. Duces pro-
batissimos suppeditare queamus.

35. Requiruntur in eligendo
belli Duce non modò 1. Splendor ge-
neris propter Authoritatem, cæteris ta-
men paribus, sed etiam 2. Pietas, Pro-
Faciū axi-
om. Bell. 88.
domesticas
virtutes &
artes requi-
ritur.
bicas & castitas; vix enim alios in-
officio continere potest, qui non se
ipsum. 3. Ut miliebus non sit iniisus-
cum is & tuisor futurus à seditionū
motibus, & promptiores ad obedi-
endum habiturus. 4. Ut sit in re mi-
litari & omni belli genere exercitatissi-
mus, & ipse per gradus ascenderit;
quod etiam Matheos & cum primis

Arith.

Arithmetices, ad disponendas acies,
nec non Fortificatorie ad munienda
loca, p̄itiā req̄rit. 5. Ut cautus sit ac cir-
cumspectus. Unde non nemo consultum exi- Besold, de-
stimat Ducem eligere qui aliquando viēs fuerit; art. iureq;
quod cautius agere didicerit. Hinc quoq; L. bell. cap. 1.
ad finem.
Paulus imperatorem senem morib.
dicebat esse oportere: significans
moderationa sequenda consilia, teste
Frontino. Consilijs enim precipitatissime Front. stra-
D̄euſ quidem dignatur interesse, ait Fa- tag. I. 4. c. 7.
cius ax: bell; II. 6. Non tamen timidus. Ex. 3.
7. Nec voluptuarius. 8. Nec avarus; Conf. R̄is
qui largitionibus corrumpatur. 9. nung. stye
Et tandem felicitate præditus. Vid. 4. B. 7. fl.
Le Rozier des gver; Le 4. Chap.

36. Dux Belli, si Rex ipse mi-
litia non intersit (ejus n. maiestate
præsente reliquorum omnium officiario-
rum potestas & authoritas ordinariè qui-
escit) est ipse Regni Marschus Art. 19. iur:
vel qui ejus vices gerit a S. R. M. te milit. Svec.
ordinatus; cui omnes cæteri officia- Art. 20. & 21
les & gregarij in omnibus ijs quæ ad regis

Conf. are, regis & regni utilitatem diriguntur, obedientiam & honorem, ceu
S. R. M. tis legato, præstare tenebuntur. Suntq. officiariorum qui in bello requiruntur alij generales, alij
Speciales.

Notandum autem nos hie
do prisorum, Grec. aut Roman, aliorum ex-

teriorum officiis, ordinib. aut magistratib. milita-

ribus sollicitos non esse. Videat ista, cui volupet,

apud Veg. lib. 3. cap. 7. 2. 9. & seqq. Polyb. Ca-

pitan Traj. ment. Polem. seu institut. rei militar. CL. Eliani

Tac. c. 3. & seqq; adde P. Tholoz. Synt. art. mit.

guer. chap. l. 25. de milit. c. 4. vel alias similes. Distribu-

tiones officiorum militarium ex Scripto-

ribus Polemicis germ. Fronsbergio, Sven-

dio & Dillichio, vid. apud Schomborn.

Nobis hâc tempestate Generales offi-

ciarij sunt, qui juxta articulos militariter

mostrates, toti alicui exercitus, quilibet

in suâ statione præsumt. **Speciales**

partiatis & singulis cohortibus sive tur-

mis totaliter aut parcialiter imperant.

Generales sunt proxime Reg. uti su-

præmonitum, Regni Marschallus, Dux

Generaliss: cui proximus est Campi-

Marschallus; Huic Generali Tormen-

toria.

Conf. Le

parfaict. Cæs.

captain Traj.

ment. Polem.

seu institut.

rei militar.

CL. Eliani

Tac. c. 3.

& seqq;

adde P. Tholoz.

Synt. art. mit.

guer. chap.

l. 25. de milit.

c. 4. vel alias similes.

Distribu-

tiones officiorum militarium ex Scripto-

ribus Polemicis germ. Fronsbergio, Sven-

dio & Dillichio, vid. apud Schomborn.

Nobis hâc tempestate Generales offi-

ciarij sunt, qui juxta articulos militariter

mostrates, toti alicui exercitus, quilibet

in suâ statione præsumt. **Speciales**

partiatis & singulis cohortibus sive tur-

mis totaliter aut parcialiter imperant.

Generales sunt proxime Reg. uti su-

præmonitum, Regni Marschallus, Dux

Generaliss: cui proximus est Campi-

Marschallus; Huic Generali Tormen-

toria.

31 26.
variorum Dux, Generalis exercitus Ex-
cubitor; Generalis Equitatus Dux, G.
Exercitus Metator; G. Domini Lustra-
tores militiae; G. Capitalium praefectus Anno 39.
cum alijs, quibus castrorum inspe-
ctio comissa est, & exercitui alicui
generaliter præsunt.

37. *Speciales officiarij in superio-
res & inferiores subdividuntur. Su-
periores sunt Tribuni equitum & pe-
ditum, Sacerdotar, horumq; vicarij
seu locum tenentes, quibus proximi
Majores scz. equitum magistri aut
capitanei; Et equitum magistri ac ca-
pitanei ipsi. Tribunus nunc dicitur qui
legioni præst, i.e. pro horum tempo-
rum consuetudine 1200 viiris mili-
taribus imperat. Que duas acies
quadratas in bello constituit, has
Squadrons vocant, quarum singule
600. viros continent, officialibus
& gregarijs connumeratis. Tres
v. Esquadrones unam cohortem, quā
in campo seu acie Brigadas voci-*

tant, efficiunt 1800. viris militariis
constantem.

Arg. 38. Inferiores officiales dici pos.
militar. 39. sunt equitum Magistrorum & Centu.
& 149. rionum vicarij i.e. Lieutenants, qui
etiam Triboni mandata sequi te.
nentur. Signiferi seu Vexilliferi,
quorum est signa gestare, eorumq; si.
cuti & agrotorium iuxa compagniae in
hospitijs, curā suscipere & habere. Or-
dinum Structores, vulgo Feltivåblar/
Compagniae etiam moderantur.
Sed tribus corporibus minoribus, Cor-
poralstab/ quorum singula quatuor
complectuntur contubernia, Rotor.
Hæc v. sex viros, ut in universum
Conf. 72. fiant. Alij ordinum Structores, a.
Bapt. Burg. lias Sergeants, itidem tribus mi-
norib' corporibus, sed bastatorum,
ex tribus contubernijs conflatis, in
universum 54. vitis moderantur.
Hisce proximus est, Vexilliferi substi.
tutus sive vicarius, forare dictus; qui
signa i.e. vexillum custodit. Postea
dive.

diversiorum designator. furceri qui hospitia compagniae preparat. Et demum Custos armorum. Rustinianus star/ qui compagniae suæ armaturam observat.

39. Isti sunt Officiales notabiliores armati. Neq; Gregorij, minus variè dispescuntur: quorum alij i. equites, alij pedites. Illi in campo; hi in locis præruptis præstant. Nervia, exercitus & olim & ferè semper pedites habiti; Macch. l.l. ideoq; & eorum maior numerus ordinarij exigit de art milie tur. In quibus autem peditatus equitatui præstat, videatur idem Macch. l.l. p.m. 6. Quamvis hoc tempore in bello Sveco-Germanico equites numero præpollent: sicut tamen hoc, absq; dubio vel ideo præsertim, quod bellum non uno tantum loco, sed variis longeq; distis geratur, & modo huc modis illuc quasi subfiliat & discurrat, quod ab equitibus facilius præstari manifestum est. Robur interim in ipsa acie in peditibus esse Conf. L. constat: qui sapè sine opera equitum victoriam perficere reportarunt. Rarissime v. equites sine peditibus; Capitain, sicut hoc in acie Altenburgensi non procul Hr. melia 1633. contigerit, iuxta illud Taciti: E questrium sanè virium id proprium citò parare victoriam: citò cedere. Id obiter notamus, inter equites & pedites

discordiam (qua alias frequens) praevendam & concordiam alevandam, ne gravius malum sequatur. 2. Alij tyrones & novitij, qui in munitionib⁹ & domi exercendi; Alij Veterani, qui potiss: contra hostem ducendi. 3. Alij Ordinarij; alijs subsidiarij: Hi

Munera opt. militis uti & Duec⁹ vid. apud. Petrie. de inquit. reip. L. 9. tit. 2. tempore tantum necessitatis numerum augent. 4. Alij gravis armaturæ, in acie & conflictu non inutiles: Alij levioris armatura, itineribus & persecutioni hostium aptiores. 5. Sunt præterea alijs Domestici, alijs externi. 6. Alij praesidiarij, alijs limitanei, &c. Omnes v. juramento sese adstringent juxta articulum 17. juris mil. Svec.

40. Requiruntur insuper & in Exercitu alias Personæ; ut potē

Artic. 13. 16. 1. Concionatores militares; 8. 6. &c. qui à Diœceseos Episcopo constituendi, pijs, virtuosis, sobrij & diligenter, 2. iudices Ecclesiastici & politici: utriusq; autem iudicij militaris constitutio-

actem, ordinationem & Processum Artic. iii. &
artic. milit. exponunt. 3. Commis- seqq; ad fin.
sorij, Camerarij, Secretarij, annonar-
trajecti, Quæstores & similes. 4.
Medici & Chirurgi. 5. Mercatores
vulgò Marcatantes / Speculatores &
itinerum duces. 6. Feciales, pre-
cones, tubicines ac tibicines cū Tympani-
stis. Quibus iunge varii generis artifices, fabros &
mechanicos alioz. 7. Apparitores, licto-
res & ejus administrati. Hisce acedere Conf. Facie
solent lixg, calones & meretrices, turpis plerumq; Ax. b. 91.
exercituum cauda; quam tamen articulis milita- Artic. 89.
rib, severè prohibitam novimus.

41. Ut verò omnes isti habeant
undè vivant, II. Annonâ opus est,
de quâ nisi mature provideatur, a-
ctum est de toto exercitu, qui quâ
major fuerit, cōcitiū evanescet &
vel sine hoste cadet; nam qui annone Macchi. de
non prospicit, absq; armis vincitur, ait art. mil. lib.
Macch. Hæc proindè cura non vili-
oribus, sed authoritate, prudentiâ & fe-
de præstantiss: demandetur, cū ex e-
dē sal⁹ vel rmina setiua exercit⁹ dep̄edat.
Sine

Sine morte igitur sufficiens & optima annona
comparetur. Neq; es nitatur quis indubitate spe, in
hostili terra vel campo eam facile inveniri; que
variis modis ab hostibus praecidi, intercipi atq;
præpediri potest. Deinde non uno tantum loco
granaria erigantur, (ut in omnem eventum neces-
saria suppetant) quod eaute, tuto sufficientibusq;
praesidiis adiunctis alimenta deportentur optimoq;

Coaf. Joh. custodiuntur. Nec levis cura adhibetur, ne usl
M. hist. lib. et suvel avaritia hominum cibaria corruptiuntur
so. ssp. II. aut perperam distribuantur. Plura vide apud le
parfait. Captain. chap. 16.

42. III. Pecuniam rerum ge-
renderum nervum esse, tralatitium est;
Sine qua nec commodè inchoari,
nec feliciter contiguari, nedum fi-
niri bella ex voto poterunt. Unde
non immerito Schomb. ex Bocero: ob
nummarum defectum sapius arma de-
manibus excutiuntur, aut frigidè tra-
ctantur. Virtute quidem bellicâ,
secundum Deum, principaliter victo-
ria paratur: Atqui illa sine pecuniâ
& medijs exerceri vix poterit. Non
secus atq; animal membris licet ro-
bustissimis atq; torosis præditum,
si nervis careat, progredi seq; loca
move-

moveare bescit. Quo ipso etiam
Macchjavello contradicenti satisfactū
putamus. adde Besold. de arte jureqⁿ
belli c.7. n.4. quamvis ipse etiam
Macchiavellum cap. 4. n.2. tueri co-
ninetue.

43. **lx.** Requiruntur etiam ad mili-
tiam **iv.** **Arma;** quæ ab armis sive
armis, i.e. humeris, ex quibus depen-
dere solent, Festo dicta videntur.
Varroni autem ab arcendo, scil: hoste,
quod propellendo & invadendo
fieri consuevit. **De armorum invenzione** Pol. ^{verg.}
vid: Polydor: Virgil. qui veteres ante corundem u-
sum, pugnis (unde pugna nomen habet) calcis inventor-
bus ac mortu deceritasse aurib[us] est: Juxta Lucret: l.1. c.10.

Arma antiqua manus, ungues dentesq; fuere: & II.
Et lapides & item Sylvagum fragmina, rami,
Posterioris ferri vis est xrisq; tepecca;
Et prior xris erat quam ferri cognitus usus.
Lapidibus igitur ac fustibus exinde pugnari ex- Fl. Veget.
pugni est. At quoniam postea armorum gestare de re milit.
usi fuerint antiqui, videatur Vegetius. lib.1.c.20.
Arma nostris temporibus usitatio-
ra ordinariæ sunt ad defensionem eas-
sis seu galeæ, thorax sive pectorale, &c.
ad offensionem peditibus sunt hastas,
gladii

gladius, sclopetum eum fune ignito,
bombarda, quæ antiquorum jactibus
& fundis responderet, ubi pulvris pyrij
& globorum usus necessarius elucet.
Equitum arma offensiva potissimum
sunt Lancea, quâ poloni præsertim,
& Turcæ uti solent, machera, bomban-
dula, &c. (Dicuntur bombardæ lat: à sono quem
edunt: Italis verò archebugio, Hisp: arcabuz, Gall:
arquebuse, fortassis à gothico *Zatibysse*)

Conf: Ma-
chi: de art:
mil: lib. 7.
in pr: art:
mil: 73, &

74

Armati etiam muniunt atq defen-
dunt, muri, aggeres & varij generis
fortalitia, de quibus alibi; Sicut im-
pugnant arietæ, canones, tormenta, i.e.
cujusvis generis machina bellicæ
pyrio pulvere incenso globos, saxa
alioq; ejaculantes, quarum multæ
species, colubrine vel serpentina à lon-
gitudine, Feldeslanger; alia Luscinia
à sono seu canto; aliae à quantita-
te, dimidicataæ integræ hælfwe och heile
le Catthower &c. Sunt & Petardæ, disiiciendis,
frangendis & aperiendis portis apicæ gall: ita à
crepitando vocantur; & similis perplurimæ quis
dies & iugis usus inventis & raxis. Ut a. ar-
tifices nibil sine instrumentis; Ita

acc

Bee milites sine armis offensivū effi- FL Veget:
cere poterunt, Defensivus actiorem
diligandi audaciam nutriunt & in fin,
efficiunt.

de re milit:
lib. i. c. 30.

44. V. Sunt præterea etiam v.
Militaria instrumenta; Eaq; vel
animata, ut equi, quas hic in Svecia & Pen-
ningia, virium labore laborumq; patientiā tanto- P. Bapt.
perē pollentes invenire est, taliē Bapt. Burgo, ut Burg. corr;
40. continuis horis 120. italiorum iter conficiant. de bello;
vel inanima, ut potē sarcula, ligones, Sveci. i. p. a
secures, castris muniendis, vallo cin- pag: 19.
gendis, aut portis effringendis, &c.
inservientia; Scale, quibus muri &
vallo conseeduntur: furca, rota, Artic: mihi
surus & similia, quæ nullatenus per- 84
dere vel inutilia reddere, sub gravi
penā, fas est.

45. vi. Signa bellica etiam
varia sunt; præcipue a. triplicia nu-
merari possunt; 1. Vocalia, ut potē
nomina vel verba, quibus utuntur no-
nū circumcuntes & excubitores
sistantes, & excubiat ipsæ; sicuti &
a ipso prælio, ut amici ab hostibus in-

terno.

terno scantur, alias tessera militaris; Gall;
le mot de guet, german: da wort. ita
in memorabili pugna ad Liptiam
1631. GUSTAV. M. tessera erat; Deus
Nobiscum. Tillio, JESUS MARIA: un-
de Poëta;

Rex Svecus Tiliuti eur vicerit, en tibi eousam;
Invocat iste homines; invocat ille Deum.

Art. mil. 5. ss. & 143. 2. Semivocilia, nimirum Tympana;
tibiae, tuba &c. quibus classicum vel
recepui canitur: ad iter, ad sacras,
ad iudicia convocatur. Et 3. Muta,
qualia vexilla, &c variæ corum signa-
turæ; ut, Leones, Dracones, Aquila,
corona, lilia, &c. Quibus accense-
antur ignes aut Luciferæ accensæ;
Bâlar/ quibus maris accolæ vicinis
hostium adventum indicant, ut ma-
ture hosti occurtere sibi cævere
facilius queant.

46. vii. Demùm Exercitatio

(unde & Exercitus nomen habet, quod exercitu-
tos & preparatos requirat) apprimè necel-

Conf. Nic: Macchi. de art: mil; l. 1. faria est, tūm corporis tūm animi. Ut
cunq; enim bene electum omnibus qz r.
quisi.

quisitus instructum habeas militem, nūs p.m. 63. &
studiosē instituatur & exerceatur, nūs. seqq:
quam frugi futurum esse sciendum; Sed Veg. i. 1 c. 3
omnem istum apparatus impedimento & seqq:
magis hostibusq; prædæ futurum. Neq;
veteres felicitatem reip. aliâ ex re
metiebantur, quām multos in ar-
mis exercitatos reperiri. Exerce-
antur igitur & noviti & veterani; la-
boribus, cursu, ordinibus nunc congloban- Artic: milis
dis, nunc laxandis; armis nunc elevandis, nunc 45, 46, 47.
deprimendis: nunc dextrorsum nunc sinistror- Exercitus
sum sese vertendo; nunc antrorsum, nunc re- labore pro
torsum progrediendo. Vid: Johann-Jacobi de ficit: ocio
Wallhausen/ars militaris, Kriegskunst zu Fuß. cōsenescit.
Vario etiam variorum armorum Veg: lib: 3,
usu instituantur, ut cum res postu- cap: 26.
lārit, promptè & expeditè tam vim
inferre, quam declinare possint; ad
quod pugna & facta prælia; Dril-
lande och Schermuzerande/ haud pa-
rum conducunt. Parcos quippe na- Macch: de
tura fortes producit, exercitatio multos. art: militi:
lib: 7. p.m.
47. Animus simul cum corpore 2680
exercendus pietate; quæ infucatē
solenda, cum hinc omnes successus fe-

Art. mil: p. 1 l*x* promaneat. Eam igitur Duce*s* bel-
lici admonitionibus, correctionibus &c ex-
empli urgebunt. In cibo, potu & ve-
Artic. 54.89 &c. nere continentia servanda. Nam quies
& i*o*z**. &c. & delici*e* etiam fortissimos exercitus perdunt atq;
enervant, quod exemplum Hannibal*s* in Campa-
nia & aliorum confirmant. A vi & rapinis
abstineatur, artic: milit: 88.92.95.96.

Disciplina 97. &c. Summa: Ita informandus &
in bello pl*u* potest qu*a*
furor. Mac. tri*a* & inter amicos agnum; inter hostes
chi. lib. 7. leonem sese pr*æ*stet. Proinde nusqu*a*
P. 268. majori & severiori Disciplina est o-
pus, quam inter milites; quod ma-
jor ibi frequentius licentia grassari
soleat: Quae non pauciores in Bel-
lum protrudit, quam *Aenulatio* & ho-
nores invitant. Ut itaq;*h* i laudibus
& pr*æ*mijs excitati utilissimas ope-
ras pr*æ*stant; ita illi, nisi severissi-
me castigentur, latronum & raptor-
um manipulum, omniumq; vitioru*m*
lernam magis quam exercitum ex-
hibentes, seip*s*os, totam regionem
& ipsum Belli Duce*m* perdunt.

Unde

Unde penas & præmia, secundum ap. Conf. Bes.
ticulos milit. exquisitissimè hic neces- do art. iur.
saria esse nemo prudens non videt. bellie. 7. no
Tantum strictissimè de Belli præparatorüs. 3. 4. 5. 8. 6.

48. Istis, antequam bellicæ con-
tiones aperto inchoentur Mæc. 1. 6. 1. 10
accedere solent. 1. Clarigatio, seu Schonb.
Diffidatio, que est legitima belli denun-
ciatio sive indicio: in bello præter-
tim offensivo necessaria. Ubi Fecia-
lis, moribus nostris, peculiari habitu,
Chlamyde sc: regni insignibus ornata (quam ante
consummatam legationem deponere non licet) ad-
dito sceptro argenteo & literis clarigationis, Feis
debressit/ quas futuro hosti porrigit, bellum
coram impetratæ voce denuncians: perq; o-
mnes vicos hostiles, tubatum clangore, quid in-
gruat, contestatur. 2. Consultatio & delibe-
ratio, quomodo bellum committen-
dum; Nihil nisiquam sine summâ
ratione ineptandum: n̄dum in
Bello ubi non licet bis peccare. Quid a. Mæc. 4.
faciendum cum plurib. deliberetur: art. milit. 1.
quid v. constituatur, cum paucis. 7. p. m. 265
Sin consilia hosti explorata intelligantur,
mutentur. Nulli quippe conatus
feliciter succedunt, quamq; hostib.
D a clam

Art. mil. p. 1 lxx promanet. Eam igitur Duces bellici admonitionibus, correctionibus & exemplis urgebunt. In cibo, potu & venere continentia servanda. Nam quies & deliciis etiam fortissimos exercitus perdunt atq; enervant, quod exemplum Hannibal in Campania & aliorum confirmant. A vi & rapinis abstineatur, artic: milit: 88.92.95.96.

Disciplina 97. &c. Summa: Ita informandus & in bello pli potest quam furor. Mac. ethi. lib. 7. p. 268. exercendus est homo militaris, ut in patria & inter amicos agnum; inter hostes leonem se se p̄stet. Proinde nusquam majori & severiori Disciplina est opus, quam inter milites; quod majoribi frequentius licentia grassari soleat: Quae non pauciores in Bellum protrudit, quam Æmulatio & honores invitant. Ut itaq; hi laudibus & præmijs excitati utilissimas operas prastant; ita illi, nisi severissime castigentur, latronum & raptorum manipulum, omniumq; vitiorum lernam magis quam exercitum exhibentes, seipso, totam regionem & ipsum Belli Ducem perdant.

Unde

Unde pænas & præmia, secundum ar- Conf. Bes.
ticulos milit. exquisitissimè hic neceſ- do art. iur.
saria esse nemo prudens non videat bellum. 7. na
Tantum strictissimè de Belli præparatoriū, 3. 4. 5. 6. 6.

48. Istis, antequam bellicæ ac-
tiones aperto inchoentur Martes,
accedere solent. 1. *Clarigatio*, seu Schonb.
Diffidatio, quæ est legitima belli denun- pol. I. 6. 4. 10
ciatio sive indicatio: in bello præter-
tim offensivo necessaria. Ubi Fecia-
lis, moribus nostris, peculiari habitu,
Chlamyde sc: regni insignibus ornata (quam ante
consummatam legationem deponere non licet) ad-
dito sceptro argenteo & literis clarigationis, Feis
debressit/ quas futuro hosti porrigit, bellum
coram imperterrita voce demuncians: perq; or-
tines vicos hostiles, tubarum clangore, quid in-
gruat, contestatur. 2. *Consultatio & delibe-
ratio*, quomodo bellum committen-
dum; Nihil nisiquam sine summa
ratione incepitandum: nedum in
Bello ubi non licet bis peccare. Quid a. Maceh. de
faciendum cum plurib. deliberetur: art. milit. I.
quid v. constituatur, cum paucis. 7. p.m. 263
Sin consilia hosti explorata intelligantur,
mutentur. Nulli quippe conatus
feliciter succedunt, quamq; hostib;
D a clam

clām sunt donec effecti dantur. *Ad*
Conf. *Sext.* occasionem cognoscere & apprehendere
Iul. *Front.* reb. præstat omnibus. Sunt igitur ne-
Stratag. lib.
q. cap. 7.
cesaria consilia bellicæ, ut recte de suis
& adversarij copijs judicetur. Nec
modò ordinaria, verùm etiam acuta
quæ aliàs stratagemata dicuntur,
quorum magnam copiam Frontinus
exhibet, in bello non minus neces-
saria, quām licita judicamus. Ut
potè cum Ethnici prudentes eadem lau-
darent: Sil: Ital:

Pugnandum est aītu levior laus in Duce dextræ
s. Domini. Et jus Canonicum approbet. Et Sancti
B. q. 2.
vel Deo ipso mandante, ut Iosua, David,
&c. ijsdem usi sint. Hostem interim ve-
neno tollere minus honestum putamus.

49. Prælium antecedit utpluri-
mūm 3. Iter fâgande/ le marcher, ou
la marche Galli vocant, hosti namq; obvi-
am prodire potius quām eundē domi expostare, us
patriæ nostræ patribus semper fermè visum, ita &
nobis. Quod ut tutiūs, per loca præ-
sertim suspecta & hostilia, fieri que-
at, equitum aliquot turma ad explo-
randum præmittantur. Et milites
intos

eundum, pro ratione locorum sic disponantur, ne ad pugnam planè imparati offendantur. Impedimenta, Ad. art. mil.
19.
Ælian.
Ta&.
cap. 3, 4, 5.
Trossen les Bagages, post exercitum, adjunctis tamen custodibus, relinquantur. Potissimum v. ubi ab invicem ad hospitia divertitur & separantur milites, magna adhibenda est cautio; uti nervosè le parfaict capitaine ostendit. Le parf. ex-
pit. chap. 5.
du mar-
cher.
Et 4. interdum etiam Castrametatio, quâ rectè adornatâ & munitâ, cum benè dispositis excubijs, nihil in campo utilius; Siquidem hic milites non secùs atq; in munitissima urbe ab hostium insultibus tuti, & ad quasvis bellicas actiones muniti atq; parati degere possint. Vid. eundem parfaict capitaine Chapit. 6. du camper. Modum autem castrametandi varijs exemplis Macchianellus delineat & ostendit. Conf. Po-
lyb. com-
ment. po-
lem.
Nunc tandem ad præliandum insurgamus.

50. Prælium sive ipse belli- Cap. 4
gerandi actus est nobilissima Ducis
functio, qua integras & sàpè imperia vel
acqui-

sequiruntur vel amittuntur, eoque
difficilima: Nec tam facile rem præ-
stare, quam præcepta tradere. Unde

Besold. de
art. iureq;
belli c. I.
et Macchiavellus ipse, qui tot & tanta de-
Romana militia disertissime scripsit, ne unam
quidem cohortem, Urbini Principe hortante, in-
firmitate sit ausus, quod ex Catan. Besold. refert.

Nos igitur sublimes istas & maxi-
mè imperatorias meditationes suis
relinquentes artificibus, etiam hic
paucissima quedam pro instituti ra-
tione delibabimus, regulas partim
generales, partim speciales annotan-
do. Generaliter observ: 1. Hostis
nunquam contemndus. In eo enim

Curr. lib. 6. nihil tuè despicitur, què spernendo valentiorum
negligentia effeceris. 2. Consiliū sapè in arenā
sumendum. Et casu obliata ad consilium fla-

Veget. l. 3. stantur. Neq; occasiōnunquam negligenda; Quia
cap. 26. sapè in bello amplius iuvare solet quam virtus.

3. Publio certamine nunquam nisi ex ca-
sione aut nimia necessitate configat.

Conf. Fl. Et suis potissimum defessis pugnā declinare memi-
Veget. &c. nerit, donec reficiantur. Hostem a itinere aut
Maceh. cit. fame censeturum potius aggrediatur. 4. Mili-

lēc. Flor. eas manus, voce i. e. oratione & exemplo
lib. 4. 17. accendantur. Gust. M. non meddè ipse mili-
tis mu-

tis munus fortissime exequutus; verum etiam suis generale dedit praeceptum: ne iacularentur antequam hostis pupillam intueri liceret; hinc ex duæ sylvæ adinflat hostis cecidit: ubi olim sapè socii latus aut femur ab imprudentib. & timidis transverberatum fuit. 5. Nunquam totus exercitus simul & semel configat. Sed semper aliqua pars in reliquorum subsidium reservetur. Observavit &c id ipsum prudentes cum aliis, tum ad Lipsiam & Lutzenam, Gust. M. 6. Praeavendum ne milites se invicem impedianter. Confusio quippe cladem generat. 7. Non permittatur predam vel hostem effusæ nimis insequi, priusquam totus hostilis exercitus vinctus est. 8. Fame potius quam ferro hostis superetur. Incedit n. tertiis premitur adversarius, quam negotiū belli aliae committitur. 9. Hosti fugienti, adhuc instructo & valido, vel aureum pontem subternendum. Plura vide apud Veg. Maesh. & Adam. Contz.

51. Ex specialioribus observationibus hæ sunt præcipuae: 1. Offensum gerens bellum, hostilem locum a tergo non captum hand facile relinquat. 2. In loca exigui momenti multum temporis, laboris & sumptus non impendatur.

Principioribus enim minora facile accedent.
Vide Flor. 3. Defensor primum aggressoris impetu
1.3.c.3.expl. Maru. & ferociam defervescere atq; hebescere
finat. 4. Aciei forma, quæ artis im-
peratoriæ pars præcipua, pro circum-
stantiarum ratione ad resistendum, & ru-
ptam inclinatum restaurandum sit ac-
commodata. Peculiares sciens ordinandi mo-
des, etum suis exemplis, vide apud Sext: Jul. Fron-

Adam c.5. tin:lib.3.c.3. 5. Optimi Duces & fortissimi
zen.polit.I. milites in primâ & ult. serie collocentur.
10.c.30,37. Prima acies vulgo dicitur avantgarde & sicut
40,42,&c 43. triariorum manus arriè regardé. 6. Pro-
videndum, ut equites peditibus & vice
Conzen.I. & versa succurrere possint. Not: ut equites &
20.c.41.inf. lim diffundebantur, ita nunc continentur & cau-
te emittuntur. 7. Locus eligatur commo-
dus, superior potius quam depresso. Sa-

Flor.I.2.c.6 lis etiam atq; ventorum ratio habeatur, ne aciem
ceulorum perstringant vel impédiant. Utut haec
contemnet le parf: Capitain. 8. Frons, pro-
copiarum magnitudine vel restringenda
vel dilatanda. Macchizv. lib.4. de artie.milit.

9. Subsidium amnis, sylva, arbusti, mon-
Conf.P.Lo. tu vel omnino valli pratensi queratur.
rich.dereb. Quarum & similium observationum exempla aci-
Germanic, esq; optime instruas nostrâ tempestate à Gustavo
M, con-

Meg. contra Tillium, VVollensteinum &c. p. 2.
Math. Marian Franfurtensem æri artificio-
sime incisæ harum rerum curiosi inspiciantur;
Quod etiam eosdem brevitatis causa remissos vo-
lumus.

32. Ad bellum gestione spectant
& Obsidiones, quæ (utpote magnorum
exercituū cœmiteria vulgo dicta) temerè suscipienda non sunt. Vi-
to etenim hostis exercitu, urbes ad deditio-
nem facile compelluntur.

Quidnam v. tām obsidentib⁹ quam Schonb.
obsessis faciendum, vide Schonb. A-
dam Contzen. Veget. de re milit. lib. 4. &c lib. 19. c. 46.
potissimum Æneæ poliorcetic: de tole- & 47.
randâ obsidione. Nec minùs nobilem
tractat: du parfaict Capitain: qui ab Le parf. 82.
undē satisfecerit. Cætera observa- pit. ch. 8. 9.
tio & usus patefacent, quæ nova- 10. 11. &c.
quotidiè suppeditant.

33. Bellicis actibus calamitosis ac-
censentur etiam prædatio, vastatio &
Captivitas. Permittuntur a. partim
ideo prædationes, ut hostes necessariā
sustentatione exuti & spoliati terreantur,
puniantur & ad pacem compellantur;

partim, ut necessaria sibi ipsis ex eurrentes acquirent: Sicuti & vastationes, exustiones & similia media crudeliora, cum nulla de victorum fides spes est, adhibentur. Sæpè etiam vaflantur, quæ teneri aut defendi nequeunt, ne hostibus subsidio & usui fiant. Quomodo in hostili terrâ se se gerere expediat, memorabile exemplum in Gust. M. Burgus refert.

54. Solent quoq; hostili terrâ incolumi, cùm novo imperio acquiescere posse desperatur, transportari. Qui modus vincendi, nō minus licet quam cæterius surpari potest. De prædâ & vastatione Not: 1. Sacra & divino cultui studijs ve humanitatis dedicata violanda non esse. Nec Nosocomia vastanda. Infantes etiam, virgines & decrepitos clementius habendos secundum idem jus milit. Svec. Nisi in prædiis aut locis munitis inventi, vel alias resistere aut quid contrâ machinari præsumant. Tum n. ne alii eorum, exemplo cursum victorix totumq; exercitum morientur saepius trucidari solent, teste experientiis & Besoldo. 2. Ex prædâ, qua in occupatis urbibus vel castris hostilibus invenitur;

Tormen-

Conf. le
part. capit.
chap: 20.

Artic. mil.
Svec. 99. &
100.

Alth. pol.
c. 36. n. 44.

Bef. Syn.
pol. I. 3. c. 12.

Tormenta, pulv're & globos cum omnib.
munitionem & armaturam spectantibus,
sicuti & victualia in locis publicis asservare
ta S. R. M. ti relinquenda esse; cætera
v. mobilia militibus, juxta artic:mi-
litares concedi. Ita nimirum ut pars 10.
militari xenodochia cedat.

Jur: milit.
Svec: art: 10.

ss. Captivos qui gentium iure
occidi poterant, cum humanius sit
in bello justo captos servare (vel etiam
asserviendo) antiquitus Servos nuncu-
parunt: uti & mancipia, quod in iesu
manu caperentur. Ast quemadmodum
Bella olim civilia inter grecos, nulla insequebatus
servitus, quod omnes ad invicem fratres essent; ita
etiam in Christianorum bellis idem meritò serva-
tur. Et capti, (ut sup. dictum) vel præstito ly-
tro, vel permutatione, vel gratis dimituntur. add. Althus
Id quidem indubium Captivos bo- c. 37, n. 42.
nâ fide se'e dedentes, sicut & alios Roz: des
transfugas, plûs hoste debilitare quâ guerr. p.
in acie cadentes. Iure nostro patriot:is Kong. f. 3.
in bello captos publico sumptu redimendos L. L. c. 18.
decernitur. Quod circumstantiarū
habitâ ratione etiam observatur..
Et hæc de Belli, potissimum terrestris,
gesti-

gestione. Quanquam haud paues
ex jam positis ad navale etiam ac-
commodari possint. Specialiora per-
sequi pagellarum angustia vetat.

56. Brevissimè tamen: Precipua
differentia in officijs personarum &
bellicis consistit instrumentis, modoq; di-
micandi: cætera communia sunt.
Offic. in hoc ordin. suprem: est Am-
miral: Regni, cui Vice-Ammiralei
plures & inferiores subsunt nec nō
Majores, Capitanei & Locum-tenentia
&c. Naucleri qui navis & rerum nau-
ticarum gerunt curam, Gubernator
clavum in puppi tenens, signiferi &
consequenter. Instrumenta hic

Flavius Ve. nova requiruntur; Naves, majores &
getius de re minores; rectæ & non rectæ; ad præ-
milit: lib: 5. cap: 14. lium instructæ, & vectoriæ. Nova
etiam machina non pauca; harpagones, bi-
pennes, secures, sulphur, pix & alia, ut ab igni non
minus quam aquâ hosti periculum creetur.
Modus id requirit, ut naves ad pugnâ
rectè dirigantur, aliter n. lembi, aliter equi
regendi. Magnabic & multiplex re-
quisit-

quiritur p̄itia, ventorum, pyxidis nau- Cont:Levi;
tice, alias compassi seu versoriæ. Situs Lemn:lib.3
locorum. Ecaltum potius tenendum de occult:
quam latus petendum, &c. Qualis c:3.& 4.
navium & erabium materies, quando cædenda, Veget:lib:
quandoq; navigandum, de signis aut prognosticis tempestatum, ult:de se
aut serenitatis & insidiis bell: milit: naval. collocandis & similibus vide Vegetium,
Quanquam & ipsorum fatento amplius artis frequentior usus hic invenerit,
quam doctrina monstrarit. Ideo & nos
sic receptui canimus.

Istis ita comodè præmissis Cap. 5.
& debite peractis, tandem succedit exoptata Victoria & pax desiderata, bellumq; tandem finitur. Rarò quippe ita æquò decernitur marte, ut altera pars victrix, altera victa nō recedat. Victor animum non desponeat, sed de recolligendis viribus mature cogitet. Victor etiam prudenter se gerat, ne viciisse tantum & non victoriā uti didicisse videatur. Hoc eaute persequatur, nec nimis acerbè, ubi resendi commoditas dari queat: ne desperatio inforsitudinem vertatur: nec citò & Art:mil:91,
incon-

Flor: lib:2-
cap:6. dc
Hannib:

gestione. Quanquam haud pauca
ex jam positis ad navale etiam ac-
commodari possint. Specialiora per-
sequi pagellarum angustia vetat.

56. Brevissimè tamen: *Precipua*
differentia in officijs personarum &
bellicis consistit instrumentis, modoq; di-
micandi: cætera communia sunt.
Offic. in hoc ordin. suprem: est Am-
miral: Regni, cui Vice-Ammirale,
plures & inferiores subsunt nec nō
Majores, Capitanei & Locum-tenentæ
&c. Naucleri qui navis & rerum nau-
cicarum gerunt curam, Gubernator
clavum in puppi tenens, signiferi &
consequenter. Instrumenta hic

Flavius Ve. nova requiruntur; *Naves, majores &*
getius de re minores; testæ & non testæ; ad præ-
milit: lib: 5. cap: 24. lium instructæ, & vectoriæ. Nova
etiam machinae non paucae; harpagones, bi-
pennes, secures, sulphur, pix & alia, ut ab igni non
minus quam aqua hosti periculum creetur.
Modus id requirit, ut naves ad pugnâ
recte dirigantur, aliter n. lembi, aliter equi
regendi. Magna hic & multiplex re-
quisitio

quiritur p̄itia, ventorum, pyxidis nasse
tice, alias compassi seu versoriae. Situs
locorum. Et altum potius tenendum
C. quam littus petendum, &c. Qualis

Conf:Lev;
Lemn:lib.3
de occult:
c.3.& 4.

navigium & stabium materies, quando cædenda, Veget:lib:
quandoq; navigandum, de signis aut prognosti- ult:de re
cis tempestatum, aut serenitatis & insidiis bell: milit:
naval. collocandis & similibus vide Vegetium,

Quanquam & ipsom et fatente am-
plius artis frequentior usus hic invenerit,
quam doctrina monstrarit. Ideo & nos
sic receptui canimus.

Istis ita comodè præmissis Cap. 5.
& debite peractis, tandem succe-
dit exoptata Victoria & pax desidera-
ta, bellumq; tandem finitur. Raro
quippe ita æquò decernitur marte,
ut altera pars victrix, altera victa nō
recedat. *Victus animum non despon-
deat, sed de recollendis viribus*
maturè cogitet. Victor etiam pru- Flor: lib:2.
dentè se gerat, ne viciisse tantum & cap:6. de
non victoriā uti didicisse videatur. Ho- Hannib:
nis eaute persecutur, nec nimis acerbè, ubi resi-
lendi commoditas dari queat: ne desperatio
in forsitudinem versetur: nec citò & Art:mil:91
incon-

inconditè milites in prædam dif-
fundantur. Et modestè victoriā u-
tendum, nec viatis exprobrandā.
Cæsi a. sepeliendi & Deo gratiæ pen-
solvendæ. Fugitivi v. aut qui insi-
deliter pugnârunt, puniendi.

Art: mil:
60. & seqq:

§9. Sic pax ut plurimum comi-
tatur, licet aerius bellum à victo nonnunquam
instauretur. Quocirca pax neutiquam
recusanda. Ecquis n. de totali hostium ru-
na tam certus esse potest? Et commodissimum
est de pace agendi tempus, dum uterq; adhuc sibi
fidic. Cum a. planè victus cum vi-
tore paciscitur, non tam pax quam di-
ditio est. Quæ & ideo tamdiu servatur; quam-
diu servandi necessitas incumbit. Bello v. con-
fecto miles, presertim extraneus, ne la-
trocinia exerceat vel motus excitet,
persoluto stipendio dimittatur. Et
Conf. le
parf: Capit:
remarq.
sur. la pri-
mier.guer:
contre les
suisses.

honustum, iuxta merita, testimonium cum viatico
addatur. Ast vicit cum indigenis ad agro-
rum cultum aliosve honestos labores &
consueta artificia redire jubeantur. Ne
deficiente sustentatione prædones
evadant.

Jehova Zebaoth, qui vigarium suum magi-
stratum ad subditorum defensionem armavit,
digitor

igitos ad præliandum instruxit & atma victoriis exornavie;
post tot tandem trophae, diu desideratam pacem benignè redu-
cat: eaq; frui clementer sinat, donec aeterna palatia ovan-
tes ac triumphantे immarcessibili coronā coronandi olim
ingrediamur!

COROLLARIA.

I.

- In pace de bello cogitandum, ne imparati offendamus.
2. Religionis propagatio justam offensivo bello
causam haud praebet. Neḡ exemplum S. Erici
nobis obstat.
3. Qui belli impensis exigit, non statim patroni vel
protectoris titulum amittit & mercenarius fit:
ad stipulante Francisco Roselio contra Bodin.
Neḡ n. causarum patronus ideo patronus esse de-
sinit, quod salaryum accipiat. Et mere gratitudo
beneficia semper exigens; justitiae comitativa le-
ges violare velle videtur. Fr. Ros. disc. 2. de ius. pub.
th. 66.
4. Repentinaq; insueta in bello maxime terrēt. Sic
Elephanti Pyrrhi romanos. Et nova Bombarda-
rum inventio Gust. i Ad. in Borussia. Flor. lib. i. c.
18, & lib. 2, c. 11, &c.
5. Odis cum Bello finiri oportes. Flor. lib. 4. c. 2.
6. Ni per subjecti vel acquisiti subditi optimè in fi-
de & obedientiā retinerentur, si desicere nec ve-
line,

line nee possint. Non velint, si humanitè tra-
ctentur, in libertate, caute tamen, & consuetà
regiminis formâ relinquuntur: Non possint, si loca
munita præsidij satis custodiantur. Le patf. Ca-
pit: chap: 10. des moyens d' assurer unne conquête,

Ornatissimo, & Politissimo Juveni,

*DN. JOHANNI VVASSENIO,
Optimarum artium cultori strenuo, amico suo
perdilecto, de Bello publicè docteç differenti.*

Tridor cùm ferri cunctis grassetur in oris,
Et madeat tellus sangvine tota rubro,
Noscere conductit quænam certamina belli
Complaceant summo displiceantve Deo.
Perdocet hocce tu⁹ discursus, docte JOANNES,
Artes qui vigili strenuitate colis⁹.
Dum belli causas liciti depromis abundè,
Unde potest quivis noscere Bella pia,
Pergito sic alacris cæptum pertexere filum,
Protinus ascendet nomen ad astra tuum.

Amoris & honoris ergo apposuit.

NICOLAUS NYCOPI
Log. & Poëf. P. P.